

Šta ako Rusija pobedi u ratu? Sumoran hipotetički scenario za Evropu i NATO

Zoran R. PEŠIĆ¹

Carlo Masala, *Wenn Russland gewinnt: Ein Szenario*, C.H. Beck, München, 2025, str. 122

Profesor međunarodne politike Univerziteta Bundesvera u Minhenu Karlo Masala objavio je u martu ove godine knjigu *Ako Rusija pobedi. Jedan scenario*. Knjiga je za kratko vreme do juna 2025. godine doživela šesto izdanje i predmet je medijskog interesovanja na celom nemačkom govornom području. Masala je od početka rata u Ukrajini stalan gost u medijima širom Nemačke, prvenstveno zbog svog zagovaranja da se Ukrajini pruži безусловna finansijska pomoć i isporuka oružja kako bi za Rusiju cena rata bila velika, a Ukrajina dobila veći pregovarački kapacitet. Pri tome smatra da nije realno očekivati pobedu Ukrajine. Stavovi u knjizi su nastavak kontinuiranog angažovanja i ukazivanja na greške i zablude Zapada u poslednje tri decenije. Prethodne dve knjige govore o svetskom poretku i Nemačkoj (Masala 2022; 2023) i predstavljaju „promišljenu i lako pristupačnu analizu stanja nemačke spoljne i bezbednosne politike“ (Mauil 2024). Sada je razlika samo u načinu i formi izraza koji su mnogo više prijemčivi za većinu, s ciljem otrežnjenja onih koji još uvek ne razumeju opasnost od Rusije i svrhu pomoći Ukrajini. Knjige je napisana u formi dnevnika događaja, kao uzbudljiva priča ili politički triler koji prati logiku i dinamiku događaja, izlaže najbitnije, bez nepotrebnih dodataka i time nudi uverljivost.

Sudeći po popularnosti knjiga je uspešan pokušaj da se geopolitički događaj kao što je rat u Ukrajini postavi kao centralna unutrašnja i spoljnospolitička tema. Iako je namenjena širokoj čitalačkoj publici, ne mogu je ignorisati nosioci odlučivanja i naučna i stručna javnost s obzirom na dalekosežna pitanja o unutrašnjim i spoljnospolitičkim posledicama ishoda rata. U naklonjenoj recenziji Kin (Oliver Kün) ističe potrebu da svaki političar pročitava ovu knjigu, jer je ona upozorenje autora Zapadu da „shvati da Rusiji nije cilj samo Ukrajina, već

¹ Full professor, Faculty for Business Studies and Law, Belgrade, Serbia. E-mail: zoran.pesic@fpss.edu.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3549-6897>.

uspostavljanje novog svetskog poretka“ (Kün 2025). To je u stvari i osnova sukoba, očuvanje postojećeg poretka tj. neoliberalnog hegemonizma Zapada ili njegova promena. Na stranu što to Rusija nije nikada ni krila i što je ostatak sveta to i priželjkivao.

Knjiga se sastoji od predgovora, dvadeset kratkih poglavlja i zaključka. Kratkoća poglavlja i vremensko notiranje daju dinamiku i omogućuju prikaz i uvođenje više faktora uticaja, ali i jednostavnost iskaza. Zaključak je nešto širi i izražava pretenziju autora da se hipotetički scenario shvati kao realno moguć i upozorenje da se preduzmu konkretni koraci povodom toga. Analiziraju se moguće posledice po evropsku bezbednost i NATO pakt.

U knjizi je predstavljen hipotetički scenario u 2028. godini prema kome Rusija nakon pobede nad Ukrajinom u ograničenom napadu na Estoniju osvaja grad Narvu (Narva) sa pretežnim ruskim stanovništvom i strateški važno ostrvo Hijuma (Hiiumaa). Svrha ruskog napada je testiranje spremnosti NATO-a da shodno obavezi o kolektivnoj odbrani prema čl. 5 interveniše u zaštiti svoje članice. To je početak knjige, glavna tema i argument oko kojeg se gradi radnja i koja bi trebalo da upozori sve na moguće posledice. Autor u predgovoru ističe da se oslanja na stvarne činjenice, naučna saznanja, diskusije i ratne igre a radi uverljivosti tekst sadrži scene i dijaloge zbog čega nije „strogo naučni tekst, iako je razvijen u skladu sa naučnim standardima“ (Masala 2025, 8).

U naredna šest poglavlja autor opisuje procese, aktere i događaje koji su prethodili invaziji, objašnjavajući u svakom narednom poglavlju kako je eskalacija konflikta logičan sled prethodnih događaja. Istaknuti su ograničenost diplomatije, neusklađenost interesa velikih sila i nedostatak kompromisa što je dovelo do toga da je propuštena prilika za trajni mir. Na unutrašnjem planu rast popularnosti i pritisak desnih i levih populističkih partija u Evropi za smanjenje pomoći Ukrajini dovodi ih na vlast, što korenito menja odnos Evrope prema ratu. Istovremeno su Sjedinjene Američke Države zbog preorijentacije na Aziju podršku Ukrajini svele na minimum. Ukrajina je pod pritiskom i bez pomoći prinuđena na nepravedan mir, a u Evropi vlada olakšanje zbog završetka rata i očekivanje da će mir doneti predratnu stabilnost. Svet je postao multipolaran, a hladni rat je dobio nove sadržaje koji negativno utiču na stabilnost svetskog poretka. Međutim, prema autoru, Rusija ne odustaje od svojih imperijalnih težnji. Scenario je u skladu s ciljevima koje autor postavio u uvodnoj napomeni, a to je da se čitalačka publika zapita nakon pobede Rusije nad Ukrajinom: „Da li

se zaista radi samo o Ukrajini? Šta ako je to bio tek početak? Šta ako su u stvarnosti evropska bezbednost i čitav naš liberalni svetski poredak ono što je zaista na kocki – a mi opet zatvaramo oči pred tim?“ (Masala 2025, 8). Knjiga ovim pitanjima i izvođenjem dalekosežnih zaključaka pretenduje da utiče na javno mnjenje i donosiocima odluka.

Preostala poglavlja prikazuju prve reakcije NATO-a, političke nesuglasice i probleme u donošenju brzih i adekvatnih odluka, vezu sukoba u Evropi sa globalnim krizama u kojima su uključene i druge države. SAD menjaju svoju politiku u Evropi, a u odnosu sa Rusijom kao i između pojedinih članica NATO cirkulišu tajni diplomatski pregovori. Prikazana je strategija Rusije prema Evropi u koju se uklapa i smanjenje američkih snaga u Evropi. Na globalnom planu se stvaraju novi savezi koji transformišu svetski poredak ka autoritarnom. Autor posebno ističe slabost NATO pakta i probleme dogovaranja i odlučivanja, što je dovelo do toga da nije bilo jedinstvenog odgovora. U Briselu se nisu usaglasili oko primene čl. 5, odnosno Predsednik SAD, koga autor ne imenuje, ne želi da rizikuje svetski rat zbog jednog estonskog grada. Uzgred, knjiga je završena neposredno pred inauguraciju Trampa (Donald Trump), pa je jasno o kom predsedniku je reč, dok je za novog ruskog predsednika rezervisano prezime Obmančikov ili lažljivac. Rusija je ovim izvojevala još jednu pobedu i time omogućila sebi da dalje ucenjuje Evropu.

U zaključku Masala ukazuje na više razloga zašto Rusija može da pobedi. Između ostalog i zbog eskapizma Zapada ili nespremnosti da se suoči sa realnim pretnjama u politici i izlaskom iz zone komfora. Zbog simboličke podrške Ukrajini umesto strategije i nesklada između retorike i delovanja, što narušava kredibilitet Zapada. Takođe je nemački pacifizam izazov za odbrambene mogućnosti Evrope i NATO-a. Ključna strategija Rusije je iscrpljivanje Zapada „na društvenom i političkom nivou“ (Masala 2025, 119), mada autor ne ističe da na iscrpljenost Rusije računa i Zapad. Ruski imperijalizam je trajna pretnja za Evropu i svet. Čini se da je najvažniji zaključak, kao izraz realne politike, nepoverenje u saveznike, prvenstveno u SAD, što je i najveći problem za kolektivnu odbranu i razlog za otrežnjenje. Za naknadna izdanja knjige dopunjuje svoj zaključak napomenom da Trampova nepredvidivost i politika prema Ukrajini potvrđuju realnost njegovog scenarija i predviđanja, zbog čega predlaže Evropi: zajedničku strategiju pred Ruskim pretnjama; da se ne sme zastrašiti nuklearnom pretnjom jer Rusija blefira i da; treba da deluje protiv zamora i apatije u sopstvenom stanovništvu,

posebno u Nemačkoj zbog hibridnog rata, jer su ugroženi „način na koji živimo i kako želimo da živimo“ (Masala 2025, 107).

Kritike upućene scenariju su u vezi slabosti NATO-a i instrumentalizacije u korist aktuelne politike. Tako se s pravom postavlja pitanje, ako je „spremnost na odbranu u okviru saveza toliko niska: zašto onda uopšte NATO u ovom obliku postoji?“ (Keuschnig 2025). Autoru se sa suprotnog političkog spektra vladajućoj koaliciji i zvaničnom mišljenju pripisuje pristrasnost, neobjektivnost, rusofobija i podrška vlasti koja zagovara rat. Za protivnike ogromnih finansijska sredstva za naoružavanje i pripreme države za rat, knjiga je apologija nerazumne odluke onih koji su „sami sebi izdali blanko-ček za naoružavanje....[zbog čega je Masala samo] jedan prigovarač savesti koji pokušava da nemačko stanovništvo pripremi za mogući rat u Evropi“ (Gutschke 2025). S druge strane „njegov realizam je, nažalost, opipljiv, što ga čini neophodnim upozorenjem u vreme kada perspektive prekida vatre u Ukrajini deluju veoma daleko“ (Pellistrandi 2025) zbog čega „iako spekulativan, scenario treba posmatrati, ne kao daleku fikciju, već kao plan-test za reformu Alijanse“ (*Nordic Defence Review* 2025).

Vrednosti i slabosti ove knjige zahtevaju mnogo više prostora za elaboraciju zbog čega ćemo istaknuti samo ono što je najvažnije. Dakle, vrednosti leže u upotrebi scenarija za prikaz jednog geopolitičkog problema i ambicije na uticaj, u načinu na koji je izložen i kritici ključnih aktera i neospornom animiranju javnosti na zadatu temu. Otvara i polemička pitanja o dometima uticaja teoretičara međunarodnih odnosa na praksu. Slabosti leže u postavljenim premisama koje su u najmanju ruku diskutabilne, a koje odgovaraju samom scenariju i krajnjem ishodu. Reč je o neutemeljenim imperijalnim nastojanjima Rusije prema Evropi i njenoj brznoj revitalizaciji da predstavlja još veću pretnju, pri čemu je potpuno zanemarena uloga i krivica Zapada za postojeće stanje.

Za nas je najvažnija vrednost što knjiga ilustruje deficit liderstva i poverenja u Evropi i što potreba za ovakvom knjigom i dramatičnost scenarija indirektno ukazuju da se dosadašnja ideološko politička matrica i indoktrinacija naroda od strane političke elite polako urušava i da opada podrška autodestruktivnom ponašanju Evrope i Nemačke. Koliko će politička elita i oni koji odlučuju o svemu ili daljim koracima imati sluha za to vreme će pokazati.

Bibliografija

- Gutschke, Irmtraud. 2025. "Carlo Masala – Dann eben ein dritter Weltkrieg?". *NachDenkSeiten*. 4 April 2025. <https://www.nachdenkseiten.de/?p=131086>.
- Keuschnig, Gregor. 2025. "Carlo Masala: Wenn Russland gewinnt". *Begleitschreiben*. 21 April 2025. <https://www.begleitschreiben.net/carlo-masala-wenn-russland-gewinnt/>.
- Kün, Oliver. 2025. "Was wäre, wenn Russland den Krieg gewinnt?". *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. 24 März 2025. <https://www.faz.net/aktuell/politik/politische-buecher/folgen-des-ukrainekriegs-was-wenn-russland-gewinnt-110376914.html>.
- Masala, Carlo. 2025. *Wenn Russland gewinnt: Ein Szenario*. München: C.H. Beck.
- Masala, Carlo. 2023. *Bedingt abwehrbereit. Deutschlands Schwäche in der Zeitenwende*. München: C.H.Beck.
- Masala, Carlo. 2022. *Welt-unordnung. Die globalen Krisen und die Illusionen des Westens*. München: C.H.Beck.
- Maull, Hanns W. 2024. "Ein außenpolitischer Plan B für Berlin", *Internationale Politik*, 3, Mai/Juni, S. 128–131.
- Nordic Defence Review*. 2025. "Bunker Books: If Russia Wins: A Scenario by Carlo Masala". Accessed 1 September 2025. <https://nordicdefencereview.com/bunker-books-if-russia-wins-a-scenario-2025-by-carlo-masala/>.
- Pellistrandi, Jérôme. 2025. "La guerre d'après, La Russie face à l'Occident". *Revue Défense Nationale*. 25 juillet 2025. <https://www.defnat.com/e-RDN/e-recensions-detail.php?cid=653>.